

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Είναι στη φύση του ανθρώπου να μη σκέφτεται τα γηρατειά, διότι:

- Κανένας, όταν είναι νέος και δυνατός, δεν σκέφτεται τα γηρατειά και όσα συμβαίνουν σ' αυτήν την ηλικιακή φάση.
- Ο άνθρωπος νομίζει ότι θα παραμείνει πάντα νέος και δυνατός.

Για ποιους λόγους αυτό είναι επιζήμιο;

- Δεν αναρωτιέται κανείς πώς θα μετριάσει τον πόνο της μοναξιάς και της σωματικής αδυναμίας που νιώθει με το πέρασμα του χρόνου.
- Προσπαθεί να παρατείνει τη νεότητα με αντίθετα αισθητικά αποτελέσματα.
- Υιοθετούνται και από άλλους ανάλογα πρότυπα, αλλά μάταια.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο τίτλος, με την ευθεία ερώτηση που θέτει, εισάγει τον αναγνώστη σε μια διάθεση προβληματισμού και ευαισθητοποίησης απέναντι στην περιθωριοποίηση της τρίτης ηλικίας. Έτσι στην ουσία γίνεται ευκολότερα κατανοητό το κείμενο, γιατί η ίδια διάθεση κυριαρχεί σε όλη του την έκταση, καθώς αναλύονται τα αίτια της παραμέλησης, οι ωφέλιμες συνέπειες από την επαφή και την επικοινωνία των γενιών και απλές λύσεις με τις οποίες θα επιτευχθεί η συμπερίληψη των ηλικιωμένων στη ζωή μας.

Το κείμενο τελειώνει με την ίδια φράση, ώστε να δοθεί έμφαση στο περιεχόμενο της προτροπής προς τους αναγνώστες, να προβληματιστούν σχετικά με το ότι δεν πρέπει οι ίδιοι να σκέφτονται, όπως όλοι οι άνθρωποι, οι οποίοι σε νεαρή ηλικία νιώθουν άτρωτοι και δεν αναλογίζονται τα γηρατειά. Επίσης, με αυτή τη φράση οργανώνεται δομικά/λογικά το κείμενο στη βάση του κύριου προβληματισμού, ότι δηλαδή οι άνθρωποι σε νεότερη ηλικία δεν σκέφτονται τα γηρατειά, με αποτέλεσμα να

περιθωριοποιούνται οι ηλικιωμένοι και να σπάει η αλυσίδα ομαλής διαδοχής των γενεών στη σημερινή κοινωνία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Γλωσσικές επιλογές που δημιουργούν ευαισθητοποίηση:

- «Έτσι η αλυσίδα της σημερινής κοινωνίας έχει σπασμένους κρίκους»: Συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας, έντονα εικονοπλαστικός λόγος, με τον οποίο γίνεται προσπάθεια να προβληματιστούν οι αναγνώστες για την περιθωριοποίηση των ηλικιωμένων, καθώς αυτοί παραλληλίζονται με κρίκους σπασμένους στην αλυσίδα της ζωής, η οποία έτσι δεν έχει συνέχεια.
- «Χρειάζεται να δώσουμε χώρο στους ηλικιωμένους»: υποτακτική έγκλιση, με την οποία δίνεται έμφαση στην προτροπή για ανάληψη δράσης και πρωτοβουλιών για την αποφυγή της περιθωριοποίησης των ατόμων της τρίτης ηλικίας στην κοινωνία. Γενικά, η διατύπωση δηλώνει την αναγκαιότητα να ληφθούν μέτρα για την αναβάθμιση του ρόλου των ηλικιωμένων στην κοινωνία.
- «Ας κοιτάξουμε λοιπόν . . . κι ας αναρωτηθούμε . . .»: α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, που εκφράζει την καθολική συμμετοχή όλων στην προσπάθεια για την άρση της απομόνωσης των ηλικιωμένων. Παράλληλα, ενδιαφέρον έχει η χρήση της προτρεπτικής υποτακτικής, με την οποία εκφράζεται η διάθεση παρακίνησης του δέκτη.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές /-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί / τεκμηριωθεί με στοιχεία / χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικά:

Χαρακτηρισμός παππού: Ο παππούς του αφηγητή παρουσιάζεται ως ένας άνθρωπος γεμάτος αγάπη και τρυφερότητα για την κόρη και τα εγγόνια του «δύο φορές τον χρόνο . . . τ' αγγόνια και την κόρη». «άπλωνε να με χαϊδέψει . . .». Εκφράζει σεβασμό και εκτίμηση στη γυναίκα του, αντιμετωπίζοντάς την με πνεύμα ισοτιμίας «Πράγμα δεν είναι, έλεγε, η φτώχεια . . . καλή γυναίκα», γεγονός που αντιτίθεται στο πρότυπο του σκληροτράχηλου άντρα εκείνης της εποχής. Ακόμα, διακρίνεται από ανθρωπιά και συμπόνια προς αυτήν, γιατί δεν επιθυμεί να κουράζεται υπηρετώντας τον «Από σήμερα και πέρα, γυναίκα, είπε, δε θα μου πλένεις τα πόδια: . . . γυναίκα μου είσαι και κυρά μου». Γενικότερα θα υποστηρίζαμε πως είναι ένας άνθρωπος δοτικός, συναισθηματικός και ευαίσθητος, που αδιαφορεί για τα κοινωνικά στερεότυπα που προσδιόριζαν τη συμπεριφορά των αντρών της εποχής.

Οι μαθητές /-τριες μπορούν να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα για την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά του ήρωα ανάλογα με τα προσωπικά τους βιώματα και αξίες. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.